T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22 Ekim 2026
Sayı: 1483

52012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 22.10.2026

Av. Mahmut PANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığının 16 Mart 2026 tarihinde yayımladığı verilere göre, Türkiye'de kimyevi gübre tüketimi 2025 yılında bir önceki yıla kıyasla %6 azalarak 6 milyon 546 bin 693 tona gerilemiştir. Üre gübresi tüketimindeki düşüş %10, diamonyum fosfat (DAP) gübresindeki düşüş ise %13 olmuştur.

TÜİK verilerine göre Haziran 2026'da gübre ve toprak geliştirici fiyatları yıllık %50,99 artmıştır. Bakanlık ayrıca Şubat 2025'te gerçekleştirdiği denetimlerde 41 firmaya ait 65 üründe uygunsuzluk tespit edildiğini açıklamıştır. Artan maliyetlere karşı verilen desteklerin yeterliliği, gübre tüketimindeki düşüşün nedenleri ve denetimlerde belirlenen aykırılıkların sonuçları açıklığa kavuşturulmalıdır.

Anayasa'nın 45'inci maddesi ile 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 18'inci ve 19'uncu maddeleri, tarımsal üretimin ve çiftçilerin korunmasına yönelik destekleme politikalarının hukuki dayanakları arasındadır. Gübrelerin piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin mevzuat kapsamında ürünlerin güvenilirliğinin ve standartlara uygunluğunun sağlanması esastır.

Bu bağlamda;

1. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılının tamamlanan kısmında üre, DAP ve diğer yaygın gübre türlerinin üretici alım fiyatları ne kadar artmıştır? Gübre maliyetlerine karşılık geldiği belirtilen desteklerin, çiftçinin fiilî gübre giderini karşılama oranı ürün ve yıl bazında nedir? Destek artışlarına rağmen karşılanamayan maliyet ne kadardır?

2. Bakanlığınızın verilerine göre 2025 yılında kimyevi gübre tüketiminin %6, üre tüketiminin %10 ve DAP tüketiminin %13 azalmasının nedenleri nelerdir? Fiyat artışları, ekim alanları ve gübreleme ihtiyaçlarındaki değişimlerin etkisi ayrı ayrı incelenmiş midir? Yetersiz gübre kullanımından kaynaklanan verim kaybı tespit edilen ürünler ve bölgeler hangileridir?

3. Gübre maliyetlerini karşılamak amacıyla temel ve planlı üretim destekleri kapsamında hak edilen tutarların ne kadarı ilgili ekim ve gübreleme dönemleri sona erdikten sonra ödenmiştir? 2025 ve 2026 üretim yılları için bu durumda bulunan üretici sayısı ve ödeme tutarı nedir? Desteklerin ihtiyaç duyulan dönemde çiftçiye ulaşması için hangi ödeme düzenlemesi yapılmıştır?

4. Bakanlığınızın Şubat 2025 denetimlerinde uygunsuzluk tespit edildiğini açıkladığı 41 firmaya ait 65 ürün hakkında hangi yaptırımlar uygulanmıştır? Bu ürünlerin ne kadarı piyasadan toplatılmış, imha edilmiş veya satıştan menedilmiştir? Ürünleri satın alan çiftçilerin tespiti ve uğradıkları zararların giderilmesi amacıyla hangi işlemler yapılmıştır?

5. Gübre Takip Sistemi uygulanmasına rağmen 2021–2025 döneminde ve 2026 yılında kaç sahte, taklit, tağşişli veya standart dışı ürün tespit edilmiştir? Bu ürünlerin kaçında izlenebilirlik sistemi üzerinden satış noktası ve alıcı tespit edilmiş, kaçında piyasaya arzın durdurulması sağlanmıştır? Aynı firmalarda tekrarlanan ihlaller ve uygulanan yaptırımlar nelerdir?

6. Toprak analizi hizmetlerine erişemeyen üretici sayısı ve analiz kapasitesi bulunmayan ilçeler hangileridir? 2021–2025 döneminde kaç üretici toprak analizi yaptırmış, kaçına mali destek sağlanmıştır? Analiz sonuçlarına uygun gübre kullanımının yaygınlaştırılmasıyla gereksiz gübre tüketiminin ve üretim maliyetlerinin ne kadar azaltıldığı ölçülmüş müdür?

7. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılının tamamlanan kısmında gübre ve gübre hammaddelerinin ithalatına ne kadar ödeme yapılmıştır? Temel hammaddelerde ithalata bağımlılığı azaltmak amacıyla kullanılan kamu kaynakları karşılığında yurt içi üretim kapasitesi ne kadar artmıştır? Gerçekleşmeyen üretim ve yatırım hedeflerinin nedenleri nelerdir?

8. Bakanlığınızca 2027 üretim yılı için destek tutarları artırılmış olmasına rağmen gübre maliyetlerindeki artışın çiftçiye etkisini gidermek üzere hangi ilave tedbirler belirlenmiştir? Desteklerin fiilî gübre giderini karşılama hedefi, ekim öncesi ödeme takvimi ve denetimlerde tespit edilen uygunsuzlukların azaltılmasına ilişkin sayısal hedefler nelerdir?